

DIREKTIVA CK KPJ O REORGANIZACIJI AGITACIJE I PROPAGANDE

Marta 1945.

... Osnovni zadatak, dakle, sastoji se u tome da se čitav agitacioni, propagandni, kulturno-prosvetni rad organizuje i ujedini pod rukovodstvom partijskih komiteta. Zato je neophodno potrebno da se stvore aparati i izvrši pravilna raspodela ljudi, jer bez tih aparata nemoguće je uspešno i pravilno voditi posao. Razume se, ti aparati se ne stvaraju prekonoć, nego se i oni i njihov posao razvijaju u toku rada. Ali treba odmah, još sada, uočiti važnost stvaranja osnovnog aparata bez kojega je nemoguće dalje s uspehom obavljati posao.

Prema tome:

Prvo, treba odmah uz sve partijske komitete — centralne, pokrajinske, oblasne, okružne, mesne, sreske, reonske i u većim gradovima (Beograd, Skoplje, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Novi Sad, Ljubljana, Split, a po potrebi i drugim) stvoriti agitaciono-propagandne komisije. U ćelijama i biroima treba odrediti druga odgovornog za taj sektor.

Drugo, u agitaciono-propagandnim komisijama treba izvršiti pravilnu raspodelu rada po sektorima. Sektori su ovi: sektor za štampu i agitaciju, teoretsko-predavački sektor, kulturni sektor, organizaciono-tehnički sektor, pedagoški sektor. Na čelu svakog od ovih sektora nalazi se rukovodilac sektora. Čitavom komisijom rukovodi jedan član partijskog rukovodstva (biroa), koji sam ne rukovodi ni jednim određenim sektorom. Njemu su podređeni svi sektori, svaki posebno i svi skupa. On će povremeno sazivati rukovodioce sektora na sastanke i savetovanja (u redovnim prilikama otprilike jedanput nedeljno, a u izuzetnim slučajevima prema nahođenju)...

Četvrto, pri svim partijskim forumima uz koje postoje agitprop komisije, treba uvesti aktive agitatora i aktive predavača . . .

ACKSKJ, Fond CK KPJ.

ODLUKA CK KPJ O ORGANIZACIONIM PITANJIMA

3. jula 1945.

U centralnom partijskom aparatu organizuju se, pored Odeljenja za propagandu i agitaciju, Odeljenja za kadrove, Sindikalne komisije i Ženske komisije, još i sledeća odeljenja i komisije:

a) Org.-instruktorsko odeljenje,	?
b) Vojna komisija,	
c) Komisija za ekonomsku politiku,	"
d) Komisija za škole,	
e) Komisija za socijalnu politiku,	

- f) Komisija za izgradnju vlasti,
- g) Spoljno-politička komisija, i
- h) Centralna kontrolna komisija.

. . . Sva ova odeljenja i komisije, izuzev Kontrolne komisije i Spoljno-političke komisije, organizuju se i kod nacionalnih partijskih rukovodstava. Drugovi koji budu radili u Odeljenju za propagandu i agitaciju, u Odeljenju za kadrove, Org.-instruktorskom odeljenju i u Centralnoj kontrolnoj komisiji treba po mogućnosti da budu oslobođeni od rada u proizvodnji, dok se za članove komisija uzimaju drugovi — partijski kadrovi, koji rade u odgovarajućim sektorima na državnom, privrednom i društvenom području, osim sekretara komisije, koji će stalno raditi u partijskom aparatu. Broj članova pojedinih odeljenja i komisija u aparatu CK KP Jugoslavije iznosi najviše 7 (sedam), a kod nacionalnih rukovodstava najviše 5 (pet) . . .¹

ACKSKJ, *Isto*.

ODLUKA CK KPJ O PARTIJSKIM ŠKOLAMA

Julia 1945.

I

Viša partijska škola „Dura Đaković“ pri CK KPJ reorganizovaće se na slijedećoj osnovi:

1. — Zadatak je škole da vaspitava viši i srednji partijski kadar. Prema tome, školu će pohađati partijski radnici iz nacionalnih centralnih komiteta, članovi oblasnih i okružnih komiteta, sekretari sreskih komiteta, članovi političkih odeljenja armija, članovi političkih otsjeka divizija, članovi političkih otsjeka brigada i članovi Partije iz državnog aparata i proizvodnje, koji po svom ideološko političkom nivou i dužnostima imaju kvalifikacije viših ili srednjih partijskih rukovodilaca.

2. — Program nastave sačinjavaju predmeti: Kratki kurs istorije SKP(b), Dijalektički i istorijski materijalizam, Politička ekonomija, Učenje o državi, Narodnooslobodilačka borba naroda Jugoslavije i izgradnja nove države, Ustrojstvo partije, Ruski jezik, Pravopis . . .

II

1. — Niže partijske škole organizovaće se pri nacionalnim centralnim komitetima i pri pokrajinskim i oblasnim komitetima.

2. — Zadatak je ovih škola da vaspitavaju srednji i niži partijski kadar. Prema tome, školu će pohađati članovi okružnih i sreskih komiteta, sekretari partijskih ćelija, članovi političkih otsjeka brigada, komesari bataljona i četa i članovi Partije iz državnog aparata i proizvodnje, koji po svom ideološko političkom nivou i dužnostima imaju kvalifikacije srednjih ili nižih partijskih rukovodioca.

3. — Program nastave sačinjavaju slijedeći predmeti: Kratki kurs istorije VKP(b), Narodnooslobodilačka borba naroda Jugoslavije i izgradnja nove Jugoslavije, Ustrojstvo partije . . .

ACKSKJ, *Isto*.

¹ Komisije za pojedine sektore imale su karakter savetodavnih organa, a ne samostalnih tela. Među njima je najaktivnija bila Komisija za izgradnju narodne vlasti koja je nastojala da što pre stvori celovit i jedinstven sistem organa vlasti, javnog tužilaštva, upravnih organa i sudstva. Ove interne komisije su postojale i pri partijskim rukovodstvima u federalnim jedinicama, sem komisije za spoljne poslove.

ODLUKA CK KPJ O REORGANIZACIJI PARTIJSKE ORGANIZACIJE U JUGOSLOVENSKOJ ARMII

12. avgusta 1945.

Odlukom CK KPJ od 10. avgusta 1945. godine treba izvršiti reorganizaciju partijske organizacije u Jugoslovenskoj armiji.

Tom odlukom partijskim organizacijama u armijama, rodovima vojske i divizijama rukovode partijski rukovodioci, a u brigadama brigadni partijski komiteti.

Brigadni komitet se bira na brigadnoj partijskoj konferenciji i odgovoran je za svoj rad partijskom rukovodiocu u diviziji i pred brigadnom partijskom konferencijom . . .

Od kritike na sastanku ćelije izuzimaju se članovi partije komandnog sastava jedinice (komandant, komesar i načelnik štaba) radi toga što princip čvrstog unutaršnjeg vojnog poretka, na kojem je zasnovana naša Armija, nameće potrebu još jačeg učvršćivanja i podizanja autoriteta komandnog sastava. Kritiku nedostataka i grešaka njihovog rada sprovodiće partijski organi više jedinice . . .

Sa kandidatima . . . treba raditi pojedinačno i kolektivno. Oni mogu prisustvovati svim sastancima ćelije i ćelijskih odjeljenja, sem na one na kojima se raspravlja o unutrašnjim organizacionim pitanjima (prijema novih članova i kandidata, izricanja kazni itd.) i pitanjima strogo konspirativne prirode . . .

ACKSKJ, *Isto*.

OSNOVNA PROGRAMSKA NAČELA NARODNOG FRONTA JUGOSLAVIJE

Državna celina i nezavisnost Jugoslavije

Kao veran tumač zajedničkih interesa i najdubljih osećanja naših naroda, Narodni front na prvo mesto među svojim temeljnim načelima stavlja očuvanje državne celine i nezavisnost Demokratske federativne Jugoslavije. Borba za potpuno ujedinjenje svih naših naroda i onih koji su do sada bili raskomadani i pod vlašću tuđih imperijalista, izvrnuti bezobzirnom nacionalnom ugnjetavanju, delo je sviju naroda Jugoslavije.

Bratstvo i jedinstvo naših naroda

Bratstvo i jedinstvo naroda Jugoslavije jeste svetinja o koju se niko ne sme ogrešiti, tekovina koju mora čuvati i braniti svaki rodoljub, a naročito pripadnik Narodnog fronta. Ona obuhvata sve naše ravnopravne narode bez obzira na rasu i veru, bez obzira na to da li oni žive kao celine ili kao manjine u granicama Demokratske federativne Jugoslavije. Narodni front će se boriti protiv svakog pokušaja da se oživi ma koji šovinizam, hegemonistička ili separatistička težnja, da se raspiruje nacionalna, verska ili rasna mržnja.

Potpuna ravnopravnost naroda u Demokratskoj federativnoj Jugoslaviji

Narodni front je uveren da bi jedinstvo i bratstvo naših naroda bilo nemoguće bez njihove potpune i istinske ravnopravnosti, koja je dobila svoj izraz u federativnom uređenju državne zajednice naroda Jugoslavije, utvrđenom na II zasedanju AVNOJ-a. Zato će se Narodni front

i dalje uporno i dosledno boriti za očuvanje i dalje razvijanje ravnopravnosti naroda Jugoslavije, kao osnove novog državnog poretka.

Jugoslovensko bratstvo i balkanska solidarnost

Narodni front Jugoslavije smatra svojom dužnošću da čuva i sve više učvršćuje bratstvo i jedinstvo Južnih Slovena, a takode da gaji i dalje razvija prijateljstvo i solidarnost među balkanskim narodima: to će istovremeno biti krupan doprinos miru na Balkanu i temelj slobodne i sretnije budućnosti južnoslovenskih i svih balkanskih naroda.

Prijateljstvo sa svima slobodoljubivim narodima

Narodni front Jugoslavije radiće na tome da se stalno produbljuje prijateljska povezanost naših naroda sa svima slobodoljubivim narodima, u prvom redu sa našim saveznicima iz ovoga rata — Engleskom, Sjedinjenim Američkim Državama i Francuskom — kako bi se obezbedio mir, uništile fašističke i antidemokratske klice i ostvarila međusobna privredna i kulturna saradnja.

Mir među narodima

Narodni front se bori za učvršćivanje mira među narodima. Zato će podupirati svako učešće Jugoslavije u organizaciji Ujedinjenih nacija i u svima međunarodnim akcijama i organizacijama za mir. Pomaže i svaku meru koja bude išla za učvršćenjem naše Jugoslovenske armije kao faktora mira u svetu.

Narodna vlast

Narodni front stoji čvrsto i nepokolebljivo u odbrani demokratske narodne vlasti, temeljne tekovine narodnooslobodilačke borbe, najvećeg ploda pobeđe osnovnih narodnih masa, jer zna da je takva vlast moćno oružje naroda u njegovoj borbi za lepšu budućnost, za sreću i blagostanje radnih masa.

Republikanski oblik vladavine

Narodni front smatra da je održanje bratstva i jedinstva naših naroda, federativnog uređenja države i istinske demokratije u Jugoslaviji neizmirljivo sa monarhističkim oblikom vladavine i boriće se za to da narod na slobodnim izborima za Ustavotvornu skupštinu da svoj glas za republikanski oblik vladavine kao jedini koji odgovara interesima svih naših naroda.

Demokratska prava

Narodni front smatra da je u novoj Demokratskoj federativnoj Jugoslaviji potrebno obezbediti najpunija demokratska prava narodu: slobodu savesti i veroispovesti, slobodu zbora i dogovora, slobodu udruživanja, slobodu štampe. Svi izbori imaju se vršiti putem neposrednog tajnog i jednakog prava glasa. Neprijateljima demokratije, koji su se uprljali saradnjom sa okupatorom, treba uskratiti demokratska prava.

Sila i materijalna sredstva demokratije

Narodni front smatra da je za učvršćivanje i dalje izgrađivanje demokratskog poretka u zemlji potrebno ne samo razvijati demokratske forme, nego i to da materijalna sredstva vlasti ostanu i dalje u rukama radnih slojeva naroda: to je upravo suština demokratskog preokreta koji je izišao iz narodnog ustanka.

Narodni front i narodna vlast u Demokratskoj federativnoj Jugoslaviji

Narodni front smatra da se nova Demokratska federativna Jugoslavija u današnje vreme može izgrađivati samo pod političkim rukovodstvom naprednih demokratskih snaga, zastupljenih u antifašističkim organizacijama, u političkim strankama i grupama koje sačinjavaju Front i uz najaktivnije učešće samih narodnih masa . . .

Jugoslovenska armija

Narodni front se ponosi našom mladom i slavnom Jugoslovenskom armijom, koja je nastala i rasla zajedno s njim. On će učiniti sve da se Jugoslovenska armija, prava narodna vojska, razvije, opremi savremenim sredstvima, stvori visoko stručne kadrove i osposobi se za svoje velike zadatke: da obezbedi našu državnu samostalnost, da čuva mir i da garantuje mirnu izgradnju Demokratske federativne Jugoslavije. Front će raditi na tome da borci Jugoslovenske armije dobiju zaslužno priznanje i da im se pruže sve mogućnosti dostojne njihovih žrtava.

Obnova i izgradnja zemlje

Narodni front će mobilisati narodne snage da bi naša zemlja bila što pre obnovljena, da bi se naša privreda izgrađivala na planskoj osnovi. U tome pogledu potrebno je ovo: 1) elektrifikacija i industrijalizacija, 2) jačanje državnog sektora privrede, 3) razvijanje širokog i masovnog pokreta zadrugarstva među seljacima, zanatlijama i srednjim slojevima. Narodni front priznaje privatnu svojinu i privatnu inicijativu u sklopu opšteg privrednog plana . . .

Za bolji život seljaka

Narodni front će se boriti za hitno ostvarenje agrarne reforme prema načelu: „Zemlja onima koji je obrađuju“, za takvo rešenje pitanja dugova koje odgovara interesima najširih slojeva radnog seljaštva, za takvu poresku politiku koja će glavne poreske terete prebaciti na one čiji je dohodak od narodnog bogatstva najveći. Front će ustati protiv svakog pokušaja da se stvaraju karteli i druga monopolistička udruženja za iskorišćavanje radnog seljaštva. Radiće na razvijanju seljačkog zadrugarstva i na tome da se ono čvrsto poveže sa gradskim zadrugarstvom i sa državnim privrednim sektorom, da se organizuje kredit i brza pomoć pri obnovi seljačkih gazdinstava, popaljenih kuća, kao i uopšte na podizanju zdravstvenog, kulturnog i prosvetnog nivoa sela.

Za bolji život radnika

Narodni front ističe kao jedan od svojih osnovnih zahteva obezbeđenje, učvršćenje i proširivanje političkih, ekonomskih i socijalnih prava koje je radnička klasa Jugoslavije izvojevala svojim velikim doprinosom za oslobođenje i ujedinjenje jugoslovenskih naroda. Ujedno će Front uložiti sve sile da razvija udarništvo, profesionalnu savesnost i radnu disciplinu, kao i da pribavi dostojno priznanje onima koji se ističu svojim marljivim i nesebičnim radom. Tako će se radnička klasa osposobiti za još aktivnije učešće u obnovi zemlje i postati još moćniji činilac u izgradnji države.

Narodna inteligencija uz seljake i radnike

Znajući od kolike je vrednosti učešće narodne inteligencije u obnovi zemlje, Narodni front će učiniti sve da se pomogne darovitim mia-

dim ljudima da razviju svoje intelektualne sposobnosti na korist naroda i da prodube saradnju sa radnicima i seljacima. Ovo je jedini put na kome inteligencija može razviti svoje stvaralačke snage, izvojevati za sebe bolji život i omogućiti nesmetan razvoj nauke i tehnike, književnosti i umetnosti.

Podrška srednjim slojevima

Narodni front će se boriti protiv toga da srednji društveni slojevi budu i dalje iskorišćavani od monopolističkog kapitala. On će pomagati njihove poduhvate u privredi, u obnovi porušenih krajeva, na svima poljima gde privatna inicijativa postiže korisne rezultate. Gradski srednji slojevi najbolje će se snaći u doba planske privrede, ako se povežu sa radnicima, seljacima i narodnom inteligencijom: naš Front će ih upućivati u tom pravcu.

Zašto jedinstven narodni front

Za jedinstvo naroda oličeno u Narodnom frontu nije dovoljno da se stvori jedna privremena partijska koalicija. Nužno je da se izgradi i učvrsti jedan nesalomiv savez naših radnih masa i svih slobodoljubivih ljudi.. ?

Borba, **8. avgust 1945.**

OSNOVNA ORGANIZACIONA NAČELA (STATUT) NARODNOG FRONTA JUGOSLAVIJE

Ime, karakter, cilj

Cl. 1

Narodni front Jugoslavije je opštenarodni antifašistički pokret naroda Jugoslavije.

Narodni front Jugoslavije je stvaran u toku narodnooslobodilačke borbe kao osnovna sila koja je pokretala široke narodne slojeve u borbu za narodno oslobođenje u toku narodnooslobodilačkog rata. Narodni front Jugoslavije po oslobođenju je osnovna sila za očuvanje i učvršćenje demokratskih tekovina narodnooslobodilačke borbe i za izgradnju nove demokratske federativne Jugoslavije.

Članstvo

čl. 2

Član Narodnog fronta Jugoslavije može biti svaki građanin koji uživa sva građanska prava u Demokratskoj federativnoj Jugoslaviji a usvaja i radi na ostvarenju načela sadržanih u programu Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Jugoslavije, primljenog na kongresu Jedinštenog narodnooslobodilačkog Fronta Jugoslavije.1945. godine.

Svaki član N. O. Jugoslavije mora biti član jedne od osnovnih organizacija N.F.-a.

² Program Narodnog fronta nije bio teorijski, već konkretni politički dokument koji je u 32 tačke sadržavao osnovne postavke politike Narodnog fronta kao opštenarodne organizacije kroz koju je KPJ u toj fazi revolucije izražavala svoj program.

čl. 3

U narodnom frontu mogu biti organizovane i političke grupe, struje i stranke sa svojim organizacijama ako prihvataju program i statut narodnog fronta i ako njihovi članovi ujedno budu i članovi osnovnih organizacija N.F.-a.

čl. 4

Sastavni delovi Narodnog fronta Jugoslavije su: J.S.R.NJ. kao jedinstveni sindikalni pokret radnika i nameštenika Jugoslavije. Ujedinjeni savez antifašističke omladine Jugoslavije, kao jedinstveni pokret sve antifašističke omladine Jugoslavije i Antifašistički front žena Jugoslavije, kao jedinstveni pokret svih žena antifašistkinja Jugoslavije. Članovi pomenutih organizacija su i članovi osnovne organizacije Narodnog fronta Jugoslavije.

čl. 5.

Članovi N. F. Jugoslavije uplaćuju dobrovoljne priloge prema svojim materijalnim mogućnostima. Članovi N.F.-a snabdeveni su članskim kartama.

Organizacija

čl. 6

Osnovne organizacije N.F.-a su: u selu — seoski (mesni) odbor, koji ima svoj izvršni odbor; u gradovima ulični, blokovski, fabrički, odbor preduzeća, ustanova i t.sl. odbori koji imaju svoj izvršni odbor. Članovi pomenutih odbora su sve pristalice N.F.-a u pomenatim područjima, a iz njihove sredine se bira izvršni odbor od 5 do 10 lica ..³

AJ, Fond FNRJ, fase. 3.

³ Statut Narodnog fronta Jugoslavije je predviđao organizaciju na federativnoj osnovi. Sve masovne organizacije antifašističkog karaktera, kao i Jedinstveni sindikati radnika i nameštenika bili su kolektivni članovi Narodnog fronta. Organizacija formalno nije počivala na monističkom principu, jer su pored postojećih masovnih organizacija u NFJ delovale i stare građanske stranke i grupe koje su prišle NF Jugoslavije: Savez zemljoradnika, Narodna seljačka stranka, frakcija Samostalne demokratske stranke, grupa „Napred“, Socijalistička stranka. Članstvo je Narodnom frontu prilazilo bez stranačke oznake, obavezujući se na prihvatanje programskih načela Narodnog fronta Jugoslavije. Otuda je ova pluralistička struktura Narodnog fronta mogla da se zapazi samo u vrhu organizacije, ali ne i u osnovnim organizacijama Narodnog fronta. Predstavnici KPJ izjašnjavali su se za višestranački sistem, ali iz taktičkih razloga. KPJ, međutim, nije predviđala obnovu višestranačkog sistema, sem kao prelaznu situaciju u uslovima međunarodnih obaveza prihvaćenih izvršenjem Sporazuma Tito—šubasić. KPJ je bila vodeća snaga u društveno-političkom sistemu i držala u svojim rukama sve ključne pozicije vlasti (u vladi, vojsci, privredi, OZNI — Odeljenje zaštite naroda). Opozicija je napadala sistem zbog „političkih procesija“ Narodnog fronta, jednopartijske diktature komunističke, obezvređivanja demokratske procedure i nepoštovanja suprotnog mišljenja. KPJ nije bila registrovana u NFJ kao partija, iako ga je organizovala i njime praktično rukovodila. Ova pojava se može objašnjavati, sem međunarodnim razlozima, i činjenicom što je Partija nastupala — iz unutrašnjopolitičkih i međunarodnih razloga — kroz Narodni front Jugoslavije.